Börsen vill ned

Göran Högberg

MARKNADEN

NED
Koppar, svenska börsen, OMX-index, Kinabörsen, preferensaktier, bredden för Gold Mining Index och mexikanska peson.

65 procent av alla bolag som är noterade på New York-börsen befinner sig under sina respektive 50-dagars medeltal.

På Nasdaq är situationen ännu sämre. Där ligger hela 73 procent av bolagen under 50-dagarssnittet.

Det är knappast siffror som signalerar en stark börs.

Även om de stora indexen kan hålla sig uppe med hjälp av ett fåtal tungviktare visar marknadsbredden att allt fler aktier redan befinner sig i en fallande trend.

Dow/guld-kvoten trendar upp men är inte köpvärd på lång sikt förrän indikatorn fallit från dagens 12,8 till omkring 5. Det motsvarar en nedgång på hela 61 procent. En rejäl fallhöjd med andra ord.

Kvoten visar hur många uns guld som krävs för att köpa Dow Jones-indexet.

Junk bonds, det vill säga högriskobligationer, och preferensaktier har i förväg varnat för börsen men befinner sig just nu i en upprekyl.

Kreditmarknaden kan ibland upptäcka problem långt innan aktieinvesterarna gör det.

UPP
Den amerikanska tioårsräntan samt euron och dollarn mot svenska kronan.

VÅR MAN I MADRID – ÄVEN HAN EN MISES-GURU

Den spanske ekonomen Daniel Lacalle skriver:

”Årtionden av svällande offentlig sektor, bidrag, subventioner och massinvandring har förstört Europas konkurrenskraft och tillväxt.

Allt har finansierats med ständigt högre skatter och växande skulder. Skattebetalarna är utmattade och det sociala missnöjet växer.

De brinnande gatorna i Frankrike är notan som nu skall betalas.”

Lew Rockwell – varför frihetens idéer har framtiden för sig

Lew Rockwell, grundare av Mises Institute, har under flera decennier arbetat för att sprida Ludwig von Mises och Murray Rothbards idéer om ekonomi, marknader och individuell frihet.

Trots den ständigt växande staten, ökande regleringar, högre skatter och centralbankernas återkommande ingrepp i ekonomin är Rockwell optimistisk om framtiden för frihetens idéer.

Hans optimism bygger inte på någon förhoppning om att politikerna plötsligt skall börja fatta kloka beslut. Tvärtom. Den bygger på övertygelsen att allt fler människor till slut kommer att ifrågasätta föreställningen att staten måste styra och kontrollera nästan varje del av samhället.

Ludwig von Mises visade hur ekonomisk utveckling bygger på frivilligt utbyte, privat ägande och priser som bildas på en fri marknad. När politiker och centralbanker försöker ersätta marknadens prissignaler med administrativa beslut försämras förutsättningarna för en effektiv användning av kapital och resurser.

Murray Rothbard utvecklade dessa resonemang ytterligare och riktade sin kritik mot själva statsmakten. Han menade att frihet inte bara handlar om lägre skatter eller färre regleringar utan ytterst om individens rätt att bestämma över sitt eget liv och sin egendom.

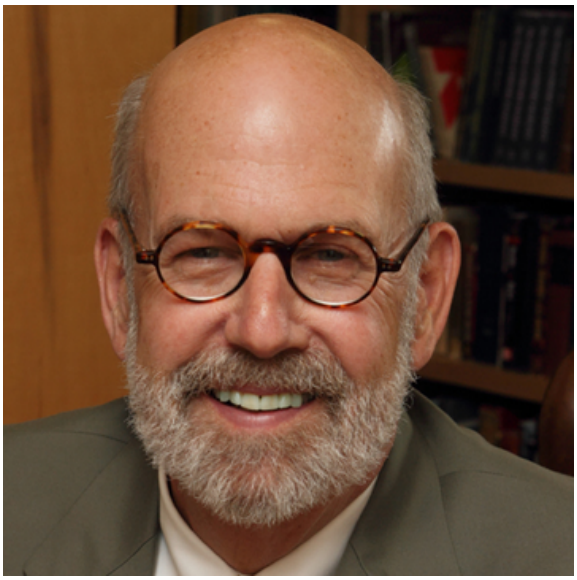
Rockwell framhåller att Rothbard var en ovanligt optimistisk tänkare. Han betraktade inte frihetens framtid som förlorad bara för att statens makt fortsatte att växa. Tvärtom var han övertygad om att idéer kan förändra samhället, även när de under lång tid befinner sig utanför det politiska och akademiska etablissemanget.

Det är också därför Rockwell lägger så stor vikt vid utbildning och spridning av ekonomisk kunskap. En politiker kan vinna ett val och vara borta några år senare. Men en idé som människor väl har förstått kan leva vidare i generationer.

Internet har dessutom förändrat förutsättningarna. Tidigare kunde universitet, stora tidningar och etablerade institutioner i betydligt större utsträckning kontrollera vilka ekonomiska teorier som nådde allmänheten. I dag kan den som är intresserad själv läsa Mises, Rothbard och andra ekonomer utan att först behöva passera etablissemangets filter.

Det innebär naturligtvis inte att kampen är vunnen. Men Rockwells poäng är att den frihetliga rörelsen inte behöver kontrollera den politiska makten för att växa. Den behöver människor som förstår idéerna och för dem vidare.

Och kanske är det just när de gamla ekonomiska och politiska systemen börjar visa sina svagheter som intresset för alternativa förklaringar blir som störst.

Lew Rockwell är grundare av Mises Institute och en framstående förespråkare för österrikisk nationalekonomi, fria marknader och individuell frihet. Han har under flera decennier spridit Ludwig von Mises och Murray Rothbards idéer.

OMXS30 med en klassisk toppformation och trendskifte.

Sverige går in i en negativ trend

Från bottnen i april 2025 till toppen i somras steg svenska OMXS30 med nästan exakt 60 procent. Trenden var tydlig med högre toppar och högre bottnar.
I dag är det lika tydligt att detta mönster har brutits. Efter en tids konsolidering har OMXS30 fallit ned under tidigare bottnar.

En ny lägre botten innebär att trenden är negativ och att säljarna har tagit över kontrollen.

Bullmarknaden är således över för denna gång. Nya köp kan bli aktuella först om trenden åter skiftar till positiv, vilket just nu innebär noteringar över tidigare toppar.

I stället är det blankningar, det vill säga spekulation i nedgång, som är mest intressant just nu. Efter en uppgång på 60 procent är fallhöjden hög. Det finns många investerare med stora vinster i dag, en grupp potentiella säljare som kan tänkas växa sig allt större ju mer priset faller.

Ett första mål för den negativa trenden är bottnen från mars i år, vid 2 800 punkter, men indexet kan gå betydligt lägre än så.

Nvidia är symbolen för AI-boomen, +2250 procent sedan 2022. Men även en teknik som förändrar världen kan skapa en börsbubbla. IT-kraschen år 2000 är en påminnelse.

AI-boomen och tidigare bubblor

Alla högkonjunkturer varar inte för evigt. Och alla stora tekniska genombrott blir inte automatiskt goda investeringar.

Mark Thornton, ekonom vid Mises Institute och en av företrädarna för den österrikiska konjunkturteorin, varnar för att den pågående AI-boomen uppvisar flera av de kännetecken som tidigare har föregått stora finansiella bakslag.

Artificiell intelligens kan mycket väl förändra världen. Det är inte där problemet ligger.

Problemet är hur investeringarna finansieras och vilka avkastningsförväntningar som byggs in i tillgångspriserna.

Enorma summor investeras i datacenter, halvledare, elförsörjning och teknisk infrastruktur. Företagen tävlar om att bygga kapacitet och investerarna räknar med en framtid där efterfrågan växer nästan utan begränsningar.

Det finns tydliga paralleller till tidigare investeringsvågor inom järnvägar, telekommunikation, internet och fastigheter.

Gemensamt för dessa perioder var inte att tekniken saknade värde. Tvärtom kunde den vara revolutionerande. Problemet var att investeringarna drevs så långt att den framtida avkastningen inte kunde motsvara förväntningarna.

Internet förändrade världen, men det hindrade inte tusentals internetbolag från att gå under när IT-bubblan sprack.

Samma sak kan hända med artificiell intelligens.

Centralbankernas roll är särskilt viktig. När räntorna hålls artificiellt låga och krediterna expanderar kan projekt som egentligen inte är ekonomiskt hållbara framstå som lönsamma.

Billiga pengar får investeringarna att öka. Stigande tillgångspriser lockar nya investerare och allt fler företag försöker ta del av uppgången.
Förr eller senare kommer verkligheten ikapp.

Ett särskilt problem med AI-investeringarna är att företagen finansierar snabbt föråldrande teknik med mycket långfristiga lån.

Ett datacenter kan vara tänkt att användas under många år, men de mest avancerade processorerna kan behöva ersättas efter bara några få år. Samtidigt kan skulderna löpa i flera decennier.

Det skapar en obalans mellan tillgångarnas ekonomiska livslängd och finansieringens löptid.

Om tekniken utvecklas snabbare än förväntat kan dagens enorma investeringar behöva skrivas ned långt innan lånen har återbetalats.

Därtill kommer energifrågan. AI-datacenter kräver mycket stora mängder elektricitet och förutsätter investeringar i elnät, kraftproduktion och annan infrastruktur.

Även här finns risken att företag och myndigheter dimensionerar framtidens kapacitet efter en efterfrågan som ännu inte har visat sig vara långsiktigt lönsam. Det är just detta som den österrikiska konjunkturteorin försöker förklara. Under en kreditdriven uppgång uppstår felinvesteringar som kan fortsätta så länge finansieringen är billig och optimismen består.

När räntorna stiger eller intäkterna uteblir måste projekten omvärderas. Kapital som investerats på felaktiga grunder kan då gå förlorat.

Den långvariga nedgången i obligationsräntorna har dessutom brutits. Det är särskilt bekymmersamt för företag vars affärsmodeller bygger på fortsatt tillgång till billig finansiering.

En teknisk revolution är alltså ingen garanti för att dagens aktieägare kommer att bli vinnare.

Det går mycket väl att ha rätt om framtidens teknik och samtidigt ha fullständigt fel om vad företagen bakom tekniken är värda.

Marknaden måste få avgöra vilka investeringar som är hållbara. Att försöka rädda felinvesteringar med nya statliga stöd, billigare krediter eller ytterligare interventioner riskerar bara att skjuta problemen framför sig.

Det finns också ett bredare tema: verkliga ekonomiska reformer kommer sällan från det politiska etablissemanget. De måste växa fram underifrån, genom en återgång till sundare pengar, respekt för privat ägande och större ekonomisk frihet.

För investerarna återstår den kanske viktigaste frågan:

Hur mycket av framtidens fantastiska AI-utveckling är redan inräknad i dagens aktiekurser?

Det är nämligen inte alltid de företag som förändrar världen som ger sina aktieägare den bästa avkastningen.

RIDE ON,
GÖRAN & HENRIK

